

Осам деценија од страдања мученика лежимирских

На празник Светог Јована Златоустог, 26. новембра 2023. године, Његово Преосвештенство Епископ сремски г. Василије служио је свету архијерејску Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Лежимиру.

Саслуживали су протојереј-ставрофор мр Јован Милановић, ректор Богословије Светог Арсенија; протојереј-ставрофор проф. др Драгомир Сандо, координатор Епархије сремске за верску наставу; протојереј-ставрофор Саво Ракита, архијерејски намесник сремскомитровачки; протојереј Слободан Вујасиновић, архијерејски намесник сремскокарловачки; ђакони Горан Власац и Стефан Недић. После свете Литургије, Његово Преосвештенство је служио парастос пострадалима у трагичним догађајима из 1943. године и осветио плочу на храму Светог Георгија посвећену мученицима лежимирским. Сабрање је настављено у парохијском дому гостољубљем јереја Милоша Марковића, пароха лежимирског.

За време Другог светског рата, тачније, 26. новембра 1943. године, и сремачко село Лежимир преживело је тешка страдања од стране SS добровољачке брдске дивизије „Принц Еуген“ (нем. Prinz Eugen), као и усташа из Хрватске које су пратиле ову злогласну јединицу. Кренувши од Сремске Митровице да наплате одмазду за окупаторске војнике које је убио Марко Перичин Камењар, фашисти су упали у фрушкогорско село Лежимир да казне и уплаше тамошњи народ. На Светог Јована Златоустог, 26. новембра, од самог уласка у село, када се иде из Сремске Митровице (данашње такозване Деонице), немачки тенкови су насумично пуцали на куће које су им нашле на путу, док је пешадија, пратећи тенковску дивизију, терала народ према центру села, где се и сада налази храм Светог великомученика Георгија. Преко 70 кућа је спаљено на Деоницама и околини овог насеља. Ту је убијено неколико људи који су били сакривени у својим подрумима и пластовима сена, а међу њима и тринаестогодишњи непокретни дечак Сениша, који је остављен у свом дому, јер га његова породица, у страху и очају, истерана из куће пушкама, није могла повести са собом. Овај несретни дечак је,

нажалост, изгорео у свом дому, а кроз тешко страдање земаљско, добио је венац славе и пресвете љубави Бога Живога.

Тог 26. новембра сви мештани су утерани у храм, а у порти се тискало стотинак душа, док су се наоружани окупатори двоумили какву судбину да им намене. Немци и усташе су прво хтели да их заплаше обесивши о липу испред цркве једну партизанку, обучену у народну ношњу, као и убиством још неколико људи, који су страдали на бедемима богомоље. Затим су све заточене људе угурали у цркву и закључали врата. По речима сведока, тада је уследило највеће, најлепше и најбогоугодније свеноћно бденије, које је икада служено по нашим храмовима. Може се само замислити та молитва, прожета страхом и љубављу Бога Живога – вапај душе мушкараца, жена и деце, који су целу ноћ пробдели, на силу сабрани, под окриљем овог храма. У рану зору, 27. новембра 1943. године, донета је одлука да се сви заробљеници стрељају, као и да се погубљење изврши у самој цркви, да се народ не би разбежао. По сведочењу сада већ покојне бака Маре Живановић, која је славила Светог Алимпија, и читавог живота причала ову страшну причу, међу војницима који су терали народ нашао се и чавалски Немац који је познавао своју земљакињу, иначе бака Марину мајку. Бака Мара, њен отац и баба са очеве стране, који су живели у трећој кући од цркве, били су отерани заједно са осталим народом, али их је чавалски Немац, који је већ имао чин у немачкој војсци, издвојио из жалосне групе и послао их својим кочијама у село Чавлу како би их сачувао од одмазде. Попевши се на само брдо изнад села Чавла, покрај православног гробља, они су гледали страдање и чули јауке и крике својих комшија, другова и пријатеља. Крвници су поставили митраљез на врата цркве, почело је пуцање, али обрушавање претходно минираних богомоља, да би сви мртви и евентуално преживели били прекривени зидинама срушеног торња.

У том страдању, нашла се и једна мала девојчица, која је, иако је била родом из Гругреваца, дошла у Лежмир да се сакрије код својих рођака Лаушевића. Ово дете је, такође, било рањено у пуцњави, али је успело да преживи крвави пир, јер ју је њена бака, сопственим телом, заштитила од метака и обрушавајућег камења звоника, а и била је толико трезвена, да је два дана лежала мирно, све док није чула потпуну тишину и мук. Сама се извукла из рушевине и потом се јавила првим комшијама, који су зацелили њене ране и сачували је. Управо је она на дар лежмирском храму касније приложила чираке да се стално пале свеће за покој душе њене баке и свих страдалника – мученика лежмирских. По благослову Његовог Преосвештенства Епископа сремског г. Василија, када је обнављана светиња у Лежмиру и када је

подизан нови торањ, на самом уласку у храм изведена је и монументална фреска, 2010. године, коју су мештани назвали „Страдање лежимирских мученика“, надајући се да ће се невини страдалници пред престолом Бога Живога молити „за све нас, у све дане живота нашега“.

Владика сремски Василије је том приликом освештао спомен-плочу, рад академске вајарке Ружице Шпановић, која је постављена на спољашњи зид храма, са десне стране крај улаза. На плочи су представљени Стеван и Ђурђица Лаушевић, брат и сестра, двоје од двадесет две пописане деце убијене у лежимирској цркви пре 80 година. Иза њих представљена су три крста који симболизују мајку са двоје деце, односно Христа са два разбојника на Голготи, док се иза њих уздиже лежимирска светиња која представља не само место страдања, већ и сусрета са Небеским Оцем. Средства за израду спомен-плоче сакупљена су добровољним прилозима. Такође, владика Василије је доделио грамате најзаслужнијим појединцима, установама и организацијама, а то су: гђа Ружица Шпановић, покрајински секретар за енергетику г. Огњен Бјелић, архитекта Иван Филиповић, Град Сремска Митровица, г. Ђорђе Јуришић из Лежимира и политиколог у Музеју Срема г. Стево Лапчевић.

Да подсетимо, 18. и 19. новембра 2023. године одржана је велика научна конференција посвећена страдању лежимирских мученика на којој је учествовало седамнаест еминентних стручњака из различитих области који су, свако из угла своје науке, покушали да одговоре на питање у вези са страдањем Срба у Срему и на ширем подручју НДХ. Одбор који су чинили представници Епархије сремске, Града Сремске Митровице, Музеја Срема те Карловачке Богословије и КПЗ Сремска Митровица покренули су, сећања и памћења ради, одржавање активности поводом овог великог злочина. Наиме, усташе и немачки војници су 26. новембра 1943. године, извршили упад у малено фрушкогорско село Лежимир, сакупили мајке, малу децу, старце и старице – њих 96 – и отерали их у сеоски храм Светог великомученика Георгија. Ту су их после дуге ноћи – њиховог свеноћног бденија – у раним сатима 27. новембра те 1943. године на свиреп начин побили, мањи број извевши и убивши испред цркве, а све остале у самој цркви. Да би свој крвави пир завршили што страшније, дигли су 30 метара високи торањ у ваздух који је пао на храм и срушио се на намучена тела новомученика. Велики број угледних и учених говорника из разних делова Срема, Београда и целе Србије – њих преко 20 – обратило се на научном скупу обрађујући овај феномен мученичког страдања како мученика у Лежимиру, тако и диљем Срема уопште из историјске, философске, богословске, па чак и правне

перспективе. Констатовано је да је ово први скуп овога типа који се бавио питањем страдања на просторима Срема, а на којем учествују равномерно и равноправно људи од науке и из крила Цркве и из крила високих научних институција.

Закључци са скупа су да ова дивна жртва и мучеништво вапију не само отимање од заборава, него и више, а то је да њихова имена нађу своје место у диптиху светих наше Свете Цркве. По окончању Научног скупа сви учесници су присуствовали вечерњем богослужењу и Свечаној Академији коју је организовао протојереј-ставрофор Саво Ракита, архијерејски намесник сремскомитровачки са хором и глумачким саставом парохије при храму Светих Кирила и Методија у сремскомитровачком насељу Камењар. Сутрадан су учесници скупа присуствовали Светој Литургији којом је началствовао Ректор Карловачке Богословије протојереј -ставрофор Јован Милановић, који је и беседио, да би потом учесници посетили храм Светог великомученика Георгија и упознали се са настојањима Управе Црквене општине у Лежимиру да на најдостојанственији начин прослави овај јубилеј, али и дочека, са вером и милошћу Божијом и прославење ових дивних новомученика.

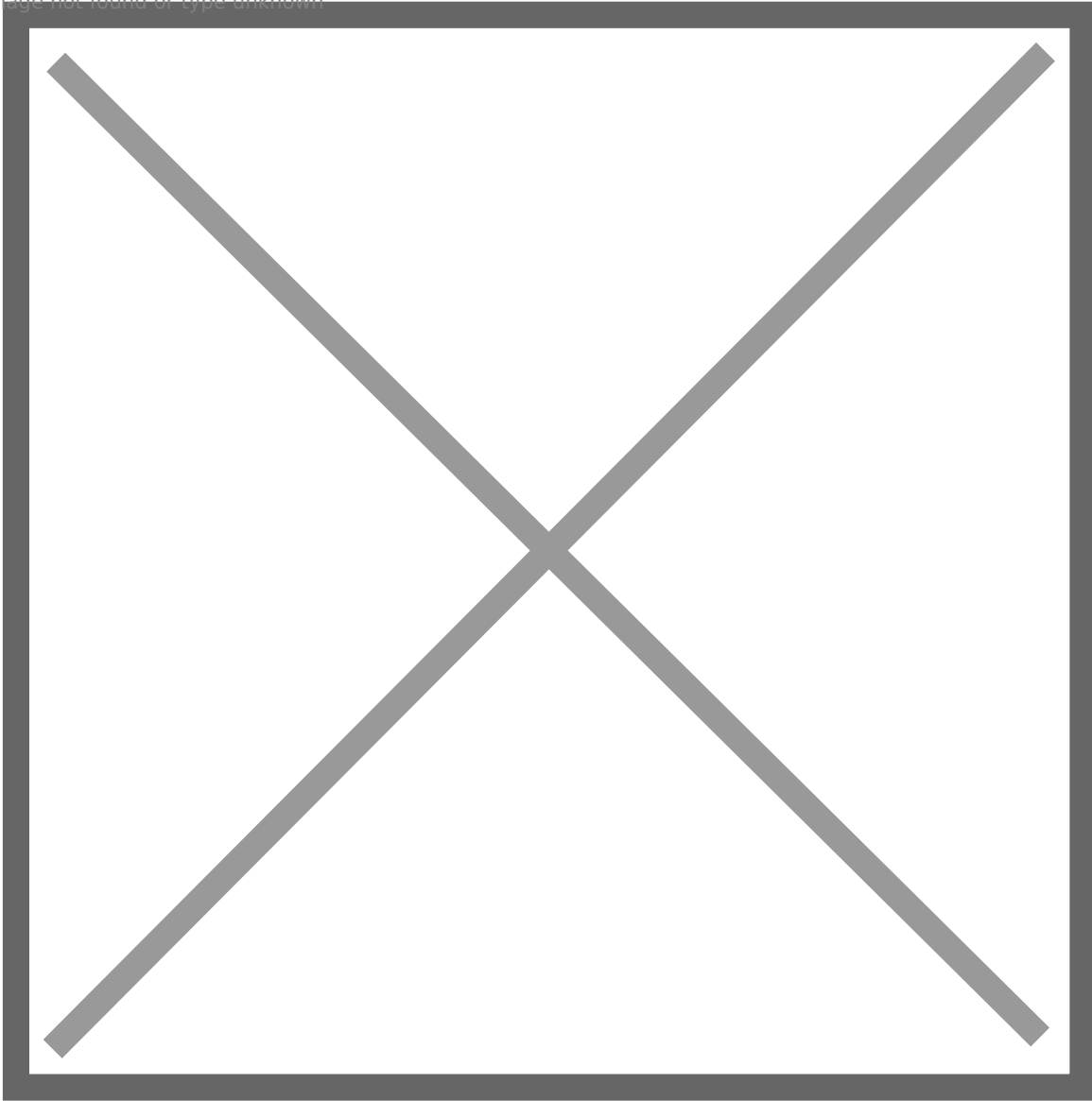

Image not found or type unknown

spc.rs